

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІЖНАРОДНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР**

II Міжнародна науково-практична конференція

**МОВНА ОСВІТА В СУЧАСНИХ ЗВО:
ТЕНДЕНЦІ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
(електронне видання)

20-21 травня 2021 року

Біла Церква

13.	Лариса Михайлівна Кужелєва , Катерина Іллівна Старостенко (м. Суми, Україна) <i>Організація самостійної роботи з української мови іноземних слухачів довузівського етапу підготовки</i>	50
14.	Віталій Володимирович Макарчук (м. Біла Церква, Україна) <i>Українська мова як чинник національної безпеки (правові аспекти)</i> ..	53
15.	Олександр Іванович Нікітенко (м. Біла Церква, Україна) <i>Правове регулювання у сфері застосування української мови (адміністративний аспект)</i>	55
16.	Ольга Валеріївна Нітенко (м. Київ, Україна) <i>Особливості навчання австрійських студентів в умовах пандемії COVID-19</i>	58
17.	Вікторія Валеріївна Новікова (м. Біла Церква, Україна). <i>Академічна мобільність як фактор інтеграції України в європейський науково-освітній простір</i>	61
18.	Лілія Анатоліївна Роман (м. Чернівці, Україна) <i>Вивчення української мови на матеріалах культурної спадщини України як потужний чинник у збагаченні світогляду та покращенні адаптації іноземних студентів</i>	65
19.	Тетяна Миколаївна Рудакова (м. Біла Церква, Україна – м. Нітра, Словаччина) <i>Особливості використання діалогу-розпитування на заняттях з української мови як іноземної</i>	67
20.	Єлизавета Юріївна Скрипкіна (м. Біла Церква, Україна) <i>Ефективні шляхи свідомого засвоєння нової лексики слухачами мовного курсу</i>	70
21.	Алла Сергіївна Стадній (м. Вінниця, Україна) <i>Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення української мови як іноземної</i>	73
22.	Ірина Семенівна Товт (м. Біла Церква, Україна) <i>Культурологічний підхід до викладання української мови та літератури у ЗВО</i>	75
23.	Ірина Володимирівна Черновалюк (м. Одеса, Україна) <i>Инновационные технологии в иноязычном образовании</i>	78

Згідно з ст. 20 Конституції України: «Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України». Слід зазначити, що Державна Мова України як основний державотворчий чинник не потрапила до державних символів, хоча вона має право посідати ключове місце серед Державних символів України. Українська мова без сумніву відіграє основну консолідуючу роль у державі та є чинником національної безпеки України.

Отже, наявність дієвих правових механізмів утвердження української мови як державної прискорює реалізацію української національної державності, підвищує рівень соціального партнерства та національної консолідації українського суспільства.

Список літератури:

1. Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія : в 6 т. – Київ : «Українська енциклопедія», 1999. – Т. 1: А – Г. – 672 с.
2. Демченко В.М. Українська мова як чинник державної безпеки України. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_2_6
3. Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 р. № 596-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596-2019-%D1%80#Text>
4. Кремінь Т.Д. Уповноважений із захисту державної мови: Найближчими роками жодних змін у мовний закон вносити не можна. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremen-najblizhchimi-rokami-zhodnih-zmin-u-movnij-zakon-vnositi-ne-mozhna>
5. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
6. Лямцев К. Українська мова як чинник національної безпеки української держави: Слово Просвіти. – URL: <http://slovoprosvity.org/2018/09/27/ukrajinska-mova-yak-chynnyk-natsionalnoji-bezpeky-ukrajinskoji-derzhavy/>

УДК 342.95

Олександр Іванович Нікітенко (м. Біла Церква, Україна),
доктор юридичних наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету права та лінгвістики Білоцерківського національного аграрного університету

doi: 10.33245/20-05-2021-55-57

Правове регулювання у сфері застосування української мови (адміністративний аспект)

Анотація: У тезах автор описує адміністративний аспект правового регулювання у сфері застосування української мови. Наголошується, що надзвичайно важливе місце посідає реформа правової системи та реформа адміністративного права в Україні.

Ключові слова: українська мова, Конституція України, українське законодавство, адміністративна реформа.

The topic: *«Legal regulation in the field of application of the Ukrainian language (administrative aspect)»*

Abstract: *In the theses the author describes the administrative aspect of legal regulation in the field of application of the Ukrainian language. It is emphasized that the reform of the legal system and the reform of administrative law in Ukraine occupy an extremely important place.*

Key words: *Ukrainian language, Constitution of Ukraine, Ukrainian legislation, administrative reform.*

У процесах реформування українського суспільства надзвичайно важливе місце посідає реформа правової системи України. Потреба в її проведенні та прискоренні стала вкрай актуальною після вступу України до Ради Європи (листопад 1995 р.), з яким було пов'язане державою роду зобов'язань, в тому числі всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя України.

Ст. 10 Конституції України визначає: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом» [1].

Головною метою реформи правової системи є досягнення найповнішого забезпечення адміністративно-правового регулювання конституційних засад організації державної влади, принципу верховенства права, гуманістичних вимог щодо діяльності держави [2].

Складовою частиною всебічного розвитку і функціонування української мови в державі є реформа адміністративного права, яка має на меті: принципові науково-методичні засади в галузі українського адміністративного права у сфері адміністративно-правового регулювання та використання української мови, як державної мови в Україні.

Українська мова протягом багатьох віків не мала повного визначеного статусу. З розвитком у багатонаціональних державах, переважно починаючи з ХІХ ст., мовного законодавства вона набула деякого офіційного значення на території Галичини, Буковини та Закарпаття, що входили до складу Австро-Угорської імперії.

Хочу підкреслити, що пріоритет надавався відповідно польській, німецькій та угорській мовам. У зв'язку з цим в українській політичній думці минулого відстоювалася «мовна автономія, недоторканість мови в приватному та публічному житті» (Н. П. Драгоманов), а в найбільш радикальних проектах пропонувалося закріпити, що «офіційна мова є українська, але всі мови уживані на Вкраїні, суть вільні» (М.І. Міхновський) [3, с. 5].

Основним об'єктом адміністративно-правового регулювання і захисту ст. 3 Конституції України визначається: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» та ч. 1 ст. 17, що говорить: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» [1], тому держава повинна служити своєму народові.

Конституція України передбачає, що застосування мов в Україні визначається українським законодавством. Нині цю функцію виконує Закон України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 р. який у ст. 2 підкреслює: «Державна мовна політика в Україні має своїм завданням регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку і вживання української як державної, регіональних мов або мов меншин та інших мов, якими користується населення країни в державному, економічному, політичному і громадському житті, міжособовому та міжнародному спілкуванні, охорону конституційних прав громадян у цій сфері, виховання шанобливого ставлення до національної гідності людини, її мови і культури, зміцнення єдності українського суспільства» [4].

Конституція та Закони України мають важливе значення для упорядкування адміністративно-правового регулювання у сфері застосування української мови та встановлюється виключно Законами України. У законодавстві України передбачена обов'язкова вимога володіння українською мовою в обсязі достатньому для спілкування особами, які набувають громадянство України [5].

Список літератури:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. – № 254к/96-ВР. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>
3. Авер'янов В.Б. Коментар до Конституції України. – Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1998. – 410 с.
4. Про засади державно мовної політики : Закон України від 03.07.2012 р. – № 5029-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>
5. Про громадянство України : Закон України від 08.01.2001 р. – № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

